

RÅDGIVNINGSAVDELNINGEN INFORMERAR OM

SNÖRÖJNING

© Villaägarnas Riksförbund 2009

Detta informationsmaterial är upphovsrättsligt skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Varje eftertryck och/eller kopiering utan tillåtelse av VILLAÄGARNAs jurister eller behörig firmatecknare för VILLAÄGARNA är strängt förbjudet. Informationsmaterialet är endast avsett att fungera som generell vägledning. För råd i specifika ärenden rekommenderar VILLAÄGARNA att kontakt tas med VILLAÄGARNAs jurister alternativt annan juridisk expertis.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

KOMMUNENS OCH STATENS ANSVAR	3
VINTERVÄGHÅLLNING	3
ENSKILD VÄG	4
GÅNGBANERENHÅLLNING	4
PÅFÖLJDER OCH SKADESTÅND	5
SKADOR PÅ STAKET, BYGGNADER OCH DYLIKT	5
SNÖ FRÅN HUSTAK OCH GRANNFASTIGHET	6
BILAGA	7
RÅ Notis: 1962 1:51	7

KOMMUNENS OCH STATENS ANSVAR

Kommunen har ett omfattande ansvar för väghållning vilken innefattar alla åtgärder som behöver utföras beträffande gator och vägar såväl sommar- som vintertid. Ansvaret gäller först och främst gator och annan allmän plats inom detaljplan där kommunen är huvudman och mark inom stadsplan, som fr.o.m. 1 juli 1987 gäller som detaljplan. Ansvaret kan även omfatta väghållningen av allmän plats om kommunen förordnats att vara väghållare av regeringen. Om kommunen är fastighetsägare kan den ha ett ansvar för enskild väg.

Av plan- och bygglagen (PBL) liksom av lag med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning framgår det att kommunen ska sköta underhållet av gator som kommunen är huvudman för. Det ges inga besked i lagen om vilka kvalitetskrav som ställs på underhållet men det anses vara en självklarhet att gatan ska underhållas så att den motsvarar behovet. Kommunen måste alltså se till att gatan och anordningar som hör till gatan är i funktionsdugligt skick. Vad som är funktionsdugligt skick får bedömas med hänsyn till förhållandena på platsen.

Även staten kan vara väghållare för gata inom detaljplan och stadsplan om gatan samtidigt är allmän väg. I sådana fall är det staten som är skyldig att anlägga och underhålla gatan.

Av väglagen framgår att en väg skall hållas i ett för samfärdseln tillfredsställande skick. Kvalitetskravet är allmänt formulerat och får bestämmas med hänsyn till de behov som finns på den aktuella platsen och de aktuella förhållandena. Väghållaren prioriterar sina drift- och underhållsåtgärder med hänsyn till behov och tillgängliga resurser. Detta kan leda till att lågtrafikerade vägar ibland kommer i andra hand. Övergångsställen och gång- och cykelbanor har hög prioritet. Graderingen får dock inte drivas så långt att de mindre viktiga gatorna och platserna kontinuerligt lämnas utan åtgärder. Som exempel kan nämnas kommunens skyldighet att forsla bort eller bryta igenom snövallar som plogats upp på fastighetsägarnas infarter. **Kommunen har ingen rätt att kontinuerligt lämna kvar sådana snövallar med motivering att andra platser prioriteras.** Tyvärr finns dock ingen sanktion att ta till i de fall kommunerna brister i sina skyldigheter. Det förmodligen mest verkningsfulla sättet att få bukt med problemet är att bilda opinion i kommunen, gärna i samarbete med lokal villaförening. Läs mer om kommunens skyldigheter under Gångbanerenshållning.

VINTERVÄGHÅLLNING

Kommunen ska sköta vinterväghållningen av gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser som finns upptagna i detaljplan med kommunalt huvudmannaskap. Snöröjning inbegrips i väghållning och ska utföras på ett sådant sätt att den hindrar uppkomsten av olägenheter för människors hälsa och tillgodoser skäligen krav på trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet. Bedömningen av vad som är skäligen krav ska göras med utgångspunkt från förhållandena på platsen och övriga omständigheter. Kommunens skyldigheter gäller inte om åtgärderna ska utföras av staten som väghållare eller av fastighetsinnehavare. Med fastighetsinnehavare menas den som äger fastigheten eller innehar den med tomträtt.

En fastighetsägare är i vissa fall skyldig att hålla gångbana ren; se under rubriken Gångbanerenshållning. Det samma gäller kvarteretsmark inom detaljplan som är iordningställd för allmän trafik och även används för sådant ändamål. Om kommunen förvärvat nyttjanderätt eller annan särskild rätt till sådan mark ligger dock skyldigheten på kommunen.

ENSKILD VÄG

Fastighetsägarna eller med dem jämställda innehavare av fastighet är väghållare av enskild väg som är till nytta för en eller flera fastigheter. De kan sköta väghållningen gemensamt enligt överenskommelse eller genom en samfällighetsförening (vägförening).

Väghållning av enskilda vägar omfattar bl a vinterväghållning. Fastighetsägarna ska röja undan snö samt sanda när det behövs. En väghållare som slarvat med sandning kan bli skadeståndsskyldig mot den som skadat sig p g a halka.

GÅNGBANERENHÅLLNING

Kommunen har möjlighet att bestämma att viss renhållning och vinterväghållning ska föras över på fastighetsinnehavare. Den möjligheten gäller för gångbana eller annat för gångtrafiken behövt område utanför fastigheten. Endast sådan skyldighet som annars skulle ligga på kommunen kan föras över på fastighetsinnehavare. Om du vill veta vad som gäller där du bor, gå in på din kommuns hemsida eller ring kommunen.

Sådan gångbana som fastighetsägaren ålagts att sköta behöver inte ligga i direkt anslutning till fastighetsgränsen. En smal grönremsa på ett par meters bredd mellan fastighetsgränsen och gångbanan gör inte att fastighetsägaren slipper ifrån skyldigheten. Det är dock oklart hur bred grönremsan får vara men är den 25 meter eller mer går fastighetsägaren troligtvis fri.

Det är inte heller krav på att gångbanan ska gränsa till en körbana. Det är tillräckligt att gångbanan eller gångvägen är behövt utanför fastigheten. Fastighetsägaren kommer inte undan ett sådant åliggande bara för att han anser att det saknas behov av gångbana.

Fastighetsägare är dock inte skyldig och kan inte heller åläggas skyldighet att föra bort snö som förts upp på gångbanan från körbanan. Detta har slagits fast i flera rättsfall, se bilaga. Det är i stället kommunens skyldighet att på gata inom detaljplan med kommunalt huvudmannaskap eller inom stadsplan forsla bort eller bryta igenom snövallar. Som tidigare påpekats är dock kommunen berättigad att göra en viss gradering när det gäller angelägenheten av olika snöröjningsåtgärder. Dessa typer av åtgärder brukar i allmänhet graderas ganska lågt.

Ibland använder kommunen gångbanor i t ex villaområden för snöupplag. Först när snömängderna blivit mycket stora eller bortforsling är nödvändig av trafiksäkerhetsskäl forslas snön bort. Det kan t ex vara så att kommunen plogar igen gångbanan för att skapa ett bredare utrymme där körtrafik och gångtrafik blandas eller att all gångtrafik hänvisas till ena gångbanan som hålls öppen. Huruvida sådana åtgärder är tillåtna får bedömas från fall till fall.

Om trafiksäkerheten och framkomligheten för fotgängarna ändå blir acceptabel torde kommunen kunna använda gångbanan för snöupplag, åtminstone under kortare perioder med mycket snö.

Om en fastighetsägare ålagts att sköta t ex städningen på det område där kommunen lagt upp snö försvinner denna skyldighet så länge snövallen ligger kvar.

PÅFÖLJDER OCH SKADESTÅND

Väghållaren har ett ansvar för snöröjning. Detta innebär dels att han är skyldig att vara verksam för att ombesörja väghållningen, dels att han är skyldig att betala skadestånd om bristande väghållning orsakat skada.

Fastighetsinnehavare kan även dömas till böter för underlåten renhållning eller vinterväghållning på gångbana.

Ett typiskt skadeståndsfall för väghållare är att någon halkar omkull på en gata och skadar sig p g a bristfällig sandning. En förutsättning för väghållarens skadeståndsansvar är att skadan orsakats p g a oaktsamhet eller vårdslöshet från väghållaren, någon som är anställd hos honom eller entreprenör som anlitas av väghållaren. Det kan dock vara svårt för den skadelidande att bevisa att den som orsakat skadan varit vårdslös.

Hovrätten för övre Norrland dömde i februari 1997 en platschef för ett fastighetsbolag till vållande till annans död. Platschefen fick ansvaret för att en baby dödades av nedfallande is och snö från ett hyreshus i Luleå. Enligt hovrätten hade platschefen inte tillräckligt noga kontrollerat snö- och isförhållandena. Straffet fastställdes till villkorlig dom och böter.

Skyltar med texten; "Sandas ej" eller "Risk för halka", befriar inte väghållaren från skadeståndsskyldighet. Däremot kan de indirekt påverka bedömningen av väghållarens försumlighet och vållande av skadan samt den skadelidandes medverkan till olyckan.

Skadeståndsanspråken ska riktas mot väghållaren. Detta gäller även om skadan orsakats av annan t ex entreprenör som väghållaren anlitat. Möjligheter finns sedan för väghållaren att återkräva skadeståndet av denne.

SKADOR PÅ STAKET, BYGGNADER OCH DYLIKT

Vid maskinell snöröjning förekommer att skador uppstår på enskild egendom vid sidan av gatan eller vägen t ex staket, häckar, grindstolpar, byggnader och brevlådor. Det händer också att is- och snöklumpar slungas iväg och skadar en husvägg eller liknande. Normalt är väghållaren ersättningsskyldig för sådana skador.

Vissa olägenheter får dock en husägare tåla, exempelvis att det vid snöplogning händer att snövallar plogas upp mot husfasad som ligger i anslutning till gränsen mot gatan. Om

väghållaren låter snön ligga kvar länge, och fasaden därigenom tar skada kan väghållaren däremot bli skyldig att betala ersättning för denna.

Om upplogade snömassor genom sin tyngd pressar sönder ett staket blir väghållaren normalt inte ersättningsskyldig. En fastighetsägare som sätter upp ett staket vid tomtgränsen måste räkna med att det utsätts för påfrestningar och ska därför se till att staketet är så kraftigt att det står emot snömassorna.

SNÖ FRÅN HUSTAK OCH GRANNFASTIGHET

Om husägare skottar ned snö eller is och den hamnar på gatan är det hans skyldighet att forsla bort den. Om halka uppstått efter bortforslingen är han även skyldig att sanda. Underlåter husägaren att forsla bort det som han skottat ned eller underlåter han att sanda vid behov bör kommunen istället ombesörja detta. Kommunen kan nämligen inte undgå ansvaret mot trafikanterna bara för att snön eller isen kommer från grannfastigheten. Här bör dock påpekas att de kostnader som kommunen får i samband med detta kan krävas tillbaka från husägaren.

Fastighetsägaren har naturligtvis inte heller rätt att forsla ut snö från sin egen tomt eller infart på gatumarken.

BILAGA

RA Notis: 1962 1:51

Sammanfattning:

Den 21:a februari 1. (RegR:n E, N, Hs ochrn). (Fdr Bd).

Besvär av Örnsköldsviks Fastighetsägareförening m fl ang klander av stadsfullmäktigbeslut. Vid sammanträde 29/10 59 beslöt stadsfullmäktige i Örnsköldsvik att med verkan fr o m 1/1 60 antaga följande bestämmelser ang renhållning mm av gata och allmän plats i staden: »Ägare av fastighet inom område, för vilket stadsplan fastställts, åligger att, såvitt angår gångbana eller annat för gångtrafiken erforderligt utrymme utanför fastigheten, fullgöra sådan renhållningsskyldighet, som angives i 3 § allmänna ordningsstadgan. -- Snö och is, som är till olägenhet för gångtrafiken, skall snarast undanskottas eller upphuggas samt uppläggas i vall mot körbanan, varifrån den bortforslas genom stadens försorg, när den allmänna trafiken så kräver. -- Vid halka skola gångbanorna skyndsamt beströs med sand eller annan åtgärd vidtagas till motverkande av halka. -- Det åligger fastighetsägare -- oavsett stadens åtagande enligt ovan att bortforsla snö -- att omedelbart bortföra snö och is, som nedfaller eller nedskottas från tak eller på annat sätt överförs från fastighetsområdet till gatumark eller allmän plats, samt att genombryta snövallar för att uppnå erforderlig kör- och gångförbindelse mellan körbana och fastighet.»-- Över stadsfullmäktiges beslut anförde klagandena besvär hos *LSt i Västernorrlands län* med yrkande -- såvitt nu är i fråga -- att beslutet måtte undanröjas vad därigenom ålagts fastighetsägare att för i beslutet angivet ändamål genombryta snövallar. Till stöd för yrkandet androgo klagandena: Ifrågav. åläggande vore oklart formulerat. Därest med »snövallar» avsåges sådana å gångbana eller annat dyl utrymme utanför fastighet uppkomna vållar, som utgjordes av från fastigheten härrörande snö, vore intet att anmärka mot åläggandet. Avsåges däremot vållar, som utgjordes av från gatumarken härrörande snö, vore åläggandet felaktigt. Dyl vållar uppkomme nämligen genom att plogmaskiner skrapade bort snö från gatumarken och förde den mer eller mindre upp på trottoaren. Fastighetsägarna kunde icke -- vare sig snövallen låge kvar på gatumarken eller ej -- hava någon som helst skyldighet att befatta sig med snövallar av sistnämnd beskaffenhet, eftersom de uppkommit genom stadens åtgärder. *LSt*, u 22/8 60, prövade -- enär klagandena icke visat, att klandrade beslutet vore olagligt i något av de hänseenden, varom förmäldes i 76 § kommunallagen -- lagligt lämna besvären utan bifall. *RegR*: Jämlikt 2 § lagen 14/12 56 om skyldighet att renhålla gata mm hava stadsfullmäktige ägt ålägga ägare av fastighet inom område, för vilket stadsplan fastställts, att såvitt angår gångbana eller annat för gångtrafiken erforderligt utrymme utanför fastigheten fullgöra den renhållningsskyldighet -- bl a avseende snöröjning jämte undanskaffande av snö och is -- som enligt I § samma lag ankommer på staden. Sådan a snövallar, varom i målet är fråga, torde till avsevärd del uppkomma i samband med att vid röjning av körbanan snö och is från denna icke bortforslas utan upplägges på eller utmed gångbanan. I den mån vallarna uppkomma på dyl sätt, saknas laga grund att ålägga fastighetsägarna skyldighet att genombryta desamma. Stadsfullmäktige få därför anses hava genom klandrade beslutet överskridit sin befogenhet. *RegR* prövar förty lagligt att, med ändring av *LSt*:s utslag i vad det överklagats, upphäva stadsfullmäktiges beslut såvitt detsamma avser skyldighet för fastighetsägare att genombryta snövallar.

VILLAÄGARNAS JURISTBYRÅ -experten på privatjuridik

Villaägarnas Juristbyrå för processer och upprättar handlingar. Gör dina privata affärer och ditt privatliv tryggare. Byrån ägs helt av Villaägarnas Riksförbund.

Medlemsrabatt 25 procent. Lågt arvode gör att ditt rättsskydd räcker längre. Du når Juristbyrån på 010-750 01 00 eller juristbyra@villaagarna.se

VILLAÄGARNAS FRIA RÅDGIVNING -kostnadsfri rådgivning till alla medlemmar

Alla medlemmar har tillgång till **fri rådgivning** i de flesta villaägarfrågor, t.ex. fastighetsrätt, bygglov, familjerätt, köprätt, boendeekonomi, samfällighetsföreningar, trädgårdar, fastighetsmäklare, byggnadsteknik, arkitektur, energi, plan- och byggfrågor, byggnadsteknik, geologi, byggnadsskador samt VVS.

Kontakta oss på 010-750 01 00 eller via frågeformuläret på www.villaagarna.se

